

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA, OSIJEK
FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI, OSIJEK
STUDIJ RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA

ZAVRŠNI RAD:
AGRESIVNO PONAŠANJE KOD DJECE PREDŠKOLSKE DOBI

Mentorica: doc. dr.sc. Tena Velki
Sumentorica: dr.sc. Lara Cakić

Student: Josip Herman

Osijek, srpanj, 2016.

Sadržaj

Sažetak.....	1
1. Uvod.....	2
1. 2. Crtani filmovi i agresivnost	3
1. 3. Sociometrijski status i agresivnost.....	4
2. Metodologija	5
2. 1. Ispitanici	5
2. 2. Instrumentarij	5
2. 2. 1. Sociometrija	5
2. 2. 2. Anketa o likovima iz crtanih filmova.....	5
2. 2. 3. Anketa o agresivnosti	5
2. 3. Postupak	6
3. Rezultati i rasprava	7
3. 1. Sociometrijski status i agresivnost djeteta	7
3.2. Crtani filmovi i visoko prihvaćena djeca	9
4. Zaključak	11
5. Literatura	12
6. Prilozi.....	13
6. 1. Prilog 1. Sociometrija.....	13
6. 2. Prilog 2. Pitanja za intervju s djecom.....	15

Sažetak

Agresivno ponašanje pripada grupi antisocijalnih ponašanja. Dijeli se prema obliku i funkciji. Prema obliku razlikujemo verbalnu i fizičku agresivnost, a prema funkciji instrumentalnu i neprijateljsku. U predškolskoj dobi, agresivnija djeca nisu nužno neprihvaćena u društvu. Kao mogući razlog, autori navode to da su agresivni ispadi vrlo česti, ali manje nasilni u toj dobi. Također, djeca nemaju veliki raspon načina rješavanja sukoba, stoga agresijom reagiraju na frustraciju.

U radu je prikazano istraživanje provedeno u dječjem vrtiću „Bjelovar“, u jednoj vrtićkoj skupini. U istraživanju su sudjelovala djeca u dobi od 5 do 6 godina. Cilj istraživanja bio je utvrditi sociometrijski status djece, razinu njihove verbalne i fizičke agresivnosti te crtane filmove koje djeca vole gledati. Rezultati sociometrije pokazali su da se u ispitivanoj vrtićkoj skupini nalazi 7 visoko prihvaćene djece, 5 prosječno prihvaćene djece te 6 nisko prihvaćene djece. Kod visoko prihvaćene djece, petero je djece ocijenjeno kao nikad verbalno i fizički agresivno, kod prosječno prihvaćene djece troje, a kod nisko prihvaćenih jedan dječak. Sva ostala djeca ocijenjena su od strane odgajateljice kao rijetko, povremeno, često ili vrlo često verbalno i fizički agresivna.

S obzirom na crtane filmove koje vole gledati visoko i nisko prihvaćena djeca, dobiveno je da visoko prihvaćena djeca u ovoj vrtićkoj skupini vole nenasilne crtane filmove, nisko prihvaćena djeca nasilne (uz iznimku jednog dječaka koji voli nenasilni crtani film).

Ključne riječi: sociometrija, verbalna agresivnost, fizička agresivnost, crtani filmovi, djeca predškolske dobi

1. Uvod

Agresija, odnosno agresivno ponašanje pripada grupi antisocijalnih ponašanja, i ono čini sastavni (vrlo važan) dio dječjeg razvoja. To je društveno neprihvatljivo ponašanje s namjerom da se nanese šteta ljudima ili imovini (Vasta, 2004; prema Parke i Salby, 1983). Po toj definiciji, agresiju određuje društvena procjena koja uzima u obzir motive individue te kontekst u kojem se neko ponašanje javlja.

Agresivno ponašanje dijeli se u dvije skupine s obzirom na oblik i funkciju. Prema obliku, agresija se dijeli na verbalnu i tjelesnu agresiju. Verbalna agresija uključuje nazivanje pogrdnim imenima, zadirkivanje, prijetnje, plašenje i sl. i zastupljenija je kod djevojčica, dok tjelesna agresija podrazumijeva udaranja, šamaranja, grizenja i ostale fizičke napade. Druga se podjela temelji na tome u kojoj funkciji se agresija pojavljuje, pa tako razlikujemo instrumentalnu i neprijateljsku (osvetničku) agresiju. Instrumentalna agresija je agresija čija je funkcija (cilj) dobiti ono što želimo, a neprijateljska se agresija odnosi na agresiju čiji je cilj nanijeti bol (Vasta, Haith, & Miller, 2005).

Autorica Haug-Schnabel (1997) u svojoj knjizi „Agresivnost u dječjem vrtiću“ navodi 3 kategorije agresije u vrtiću, a to su borba (fizički napad), verbalna agresija odnosno verbalni sukobi (navodi se kao najčešći oblik agresivnog ponašanja), te posve tiha agresija, koja podrazumijeva odbijanje. Posljednji oblik agresije često se podcjenjuje pošto nema izražen način pojavljivanja, dok je fizički napad (tjelesna agresija) najvidljiviji i zbog toga najčešće promatran oblik agresivnog ponašanja.

1. 2. Crtani filmovi i agresivnost

Masovni mediji imaju vrlo veliku ulogu u razvoju, ali i odgoju djeteta. Prema istraživanju, djeca mlađa od 6 godina provedu (u prosjeku) 3 sata dnevno ispred televizora, što je duže od vremena kojeg provedu vani u igri (2 sata), te od vremena kojeg provedu u čitalačkim aktivnostima (Mikić, 2001). Ovi podaci govore o tome kako gledanje televizije zauzima veliki dio dana djece te dobi. Kao razloge tolike zaokupljenosti, Mikić navodi humor, neustrašive junake i akciju. Osim podataka o količini provedenog vremena pred televizijom, Mikić (2002) navodi kako djeca najviše vremena provedu gledajući sadržaje za odrasle, a ne obrazovne programe koji su prvenstveno njima namijenjeni.

Mnoga istraživanja su pokazala da djeca koja gledaju TV emisije (u što možemo uključiti i crtane filmove) puno češće pokazuju sva tri oblika agresivnosti prema ostaloj djeci, što pokazuje povezanost između televizijskog nasilja i agresivnosti u stvarnom životu (Sokač 2014; prema Anderson i Bushman, 2002).

Prilikom objašnjavanja povezanosti nasilja na televiziji i nasilja u stvarnom životu, znanstvenici navode nekoliko razloga. Najistaknutiji je učenje po modelu, odnosno imitiranje modela. Bandurina istraživanja s lutkom i izlaganjem nasilnom sadržaju (u obliku filma, crtanog filma, televizije i „živog modela“) pokazala su kako su djeca agresivno reagirala prilikom frustracije, kao što su to učinili likovi, odnosno modeli, iz crtanih filmova, televizije, filma i stvarnosti (Sokač, 2014).

Djeca imitiraju one modele za koje smatraju da imaju privlačne ili poželjne osobine (snaga, izgled, popularnost), a upravo takva je većina televizijskih likova (Sokač, 2014). Prema Mikiću (2001), djeca u junake projiciraju svoje želje i snove, preko njih ispituju sebe i svoju budućnost. Dječake prvotno zanimaju muški junaci, najčešće snažni junaci koji svoje probleme rješavaju nasilnim putem, dok djevojčice svoje oduševljenje pronalaze u dobrim ženskim likovima, koji služe svom muškarcu.

Drugi važni činitelj identifikacije, kako navodi Sokač (2014), jesu potkrepljujuće odnosno kažnjavajuće posljedice koje doživljava model za svoje ponašanje. Agresivni likovi (djeci modeli) najčešće su za svoje ponašanje nagrađeni te nasilnim rješavanjem problema postaju junaci (Spiderman, Superman, TMNT¹ i sl.) Osim što su likovi nagrađeni za nasilno rješavanje problema, to nasilje se ne kažnjava.

Vasta, Haith i Miller (2005) to navode kao posredno potkrepljenje i poticanje djece na slična ponašanja koja poslije mogu pokazati tijekom situacija u kojima su na to potaknuti.

¹ Teenage Mutant Ninja Turtles eng., crtić poznat kao „Ninda kornjače“

1. 3. Sociometrijski status i agresivnost

Sociometrijska istraživanja prvi je u psihologiju uveo J.L. Moreno (1962), a ona se bave ispitivanjem sociometrijskog statusa (popularnosti) i emocionalne otvorenosti.

Sociometrijski test je tehnika za kvantitativnu analizu emocionalne strukture grupe (Rajhvajn, 2004), i to je prva strateška operacija koja je korisna za proučavanje strukture određene grupe. Pomoću sociometrije dobivamo informacije o opsegu u kojem se osoba sviđa (ili suprotno) ostalim članovima svoje grupe.

Metode sociometrije su slijedeće: tehnika imenovanja, tehnika skalnih procjena i tehnika uspoređivanja u parovima.

Tehnika imenovanja je tehnika u kojoj svaki član grupe imenuje nekoliko članova koji mu se najviše ili najmanje sviđaju, ili s kojima želi odnosno ne želi sudjelovati u aktivnosti.

Za razliku od tehnike imenovanja, tehnika skalnih procjena zahtijeva od sudionika, kao što samo ime kaže, procjenjivanje svakog člana grupe na skali od 1 do 3 ili od 1 do 5, na temelju određenog kriterija.

U posljednjoj tehnici, tehnici uspoređivanja u paru, navedu se svi moguće parovi u skupini te se od sudionika traži da odabere u svakom paru člana kojeg više preferira.

Mnoga istraživanja u psihologiji bave se i proučavaju problem povezanosti sociometrijskog statusa i agresivnosti, no rezultati i mišljenja su različiti. Ta povezanost ovisna je o nekoliko kriterija, a to su dob, spol, okolinski uvjeti agresivnog ponašanja koji utječu na percepciju vršnjaka, oblik početne agresivne reakcije te neki kvalitativni aspekti agresivnog ponašanja (Rahvaj 2004; prema Coie, Dodge, Terry i Wright, 1991).

S obzirom na dob, istraživanja su pokazala da je agresivno ponašanje snažnije povezano s odbacivanjem u osnovnoškolskom uzrastu, nego u predškolskoj dobi. Moguće objašnjenje toga je da su u predškolskoj dobi agresivni „ispadi“ češći, ali manje nasilni, stoga se tome ne pridaje velika važnost (od strane vršnjaka). Osim toga, djeca u toj dobi nemaju veliki raspon strategija ponašanja koje znaju koristiti u socijalnim sukobima, stoga često reagiraju agresivno prilikom frustracije.

S obzirom na spol, istraživanja su pokazala da je povezanost agresije i odbacivanja veća među mladićima nego djevojkama (Rajhvajn 2004; prema Coie i Whidby, 1986).

Cilj ovog istraživanja je bio utvrditi sociometrijski status svakog djeteta u skupini, razinu njihove verbalne i fizičke agresivnosti te koje crtane filmove vole gledati.

2. Metodologija

2. 1. Ispitanici

U istraživanju je sudjelovala jedna vrtićka skupina (iz vrtića na području grada Bjelovara) od 28 djece u dobi od pet do šest godina, no zbog bolesti, nedolazaka u vrtić i nepravilnog ispunjavanja anketa zaključni broj djece je bio 18, od čega 7 djevojčica (2 šestogodišnjakinje i 5 petogodišnjakinja) i 11 dječaka (3 šestogodišnjaka i 8 petogodišnjaka).

2. 2. Instrumentarij

2. 2. 1. Sociometrija

Lista za provođenje sociometrije je sastavljena tako da svaki broj označava jedno dijete, te su uz taj broj ponuđena tri moguća odgovora u obliku „lica“ s tri prikazana osjećaja (veselo, neutralno, tužno).

Nakon postavljenog pitanja „Koliko se voliš igrati s XY djetetom?“, ispitiivač zaokružuje „lice“ koje opisuje dani odgovor djeteta (veselo lice – označava odgovor „volim se igrati s njim“, neutralno lice – označava odgovor „nekad volim, nekad ne“, tužno lice – označava odgovor „ne volim se igrati s njim“) za svako dijete.

2. 2. 2. Anketa o likovima iz crtanih filmova

Djeci supostavljena četiri pitanja otvorenog tipa o njihovom omiljenom crtanom filmu, omiljenom liku iz crtanih filmova, razlog zašto su odabrali upravo tog lika te što bi ono napravilo da ima moći svojih omiljenih likova iz crtanih filmova.²

2. 2. 3. Anketa o agresivnosti

Anketa je sadržavala dva pitanja zatvorenog tipa, koja su se odnosila na učestalost verbalne i fizičke agresivnosti svakog djeteta u skupini. Ponuđeno je pet mogućih odgovora: vrlo često, često, povremeno, rijetko i nikada.³

² Vidi Prilog 2.

2. 3. Postupak

Istraživanje je provedeno u suradnji s gradskim vrtićem u Bjelovaru. Roditelji su prethodno bili upoznati s ciljem istraživanja, te su potpisali suglasnosti o sudjelovanju svog djeteta u istraživanju. Djeca su individualno ispitivana u odvojenom prostoru u vrtiću. Prosječno trajanje ispitivanja svakog djeteta bilo je oko 20 minuta.

Odgajateljicama su podijeljene ankete, ispunjavale su ih samostalno.

³ Vidi Prilog 3.

3. Rezultati i rasprava

U nastavku suprikazani rezultati provedene sociometrije, ankete za odgajatelje o fizičkoj i verbalnoj agresivnosti djece te odgovori djece o crtanim filmovima.

3. 1. Sociometrijski status i agresivnost djeteta

Tablica 1. Spol, prihvaćenost i verbalna i fizička agresivnost djece

Redni broj	Spol djeteta	Prihvaćenost	Verbalna agresivnost	Fizička agresivnost
1.	ž	2,71	1	1
2.	ž	2, 59	1	1
3.	m	2, 59	3	3
4.	ž	2, 59	5	3
5.	ž	2, 59	1	1
6.	ž	2, 59	1	1
7.	ž	2, 47	1	1
8.	ž	2, 35	1	1
9.	m	2, 35	1	1
10.	m	2, 35	5	3
11.	m	2, 29	5	5
12.	m	2, 24	1	1
13.	m	2, 18	2	3
14.	m	2, 18	1	1
15.	m	2	4	3
16.	m	2	4	3
17.	m	2	2	1
18.	m	1,94	5	2

Kao što je navedeno, ova tablica prikazuje sociometrijski status djece u ispitivanoj vrtićkoj skupini te procjenu odgajateljica učestalosti fizičke i verbalne agresije.

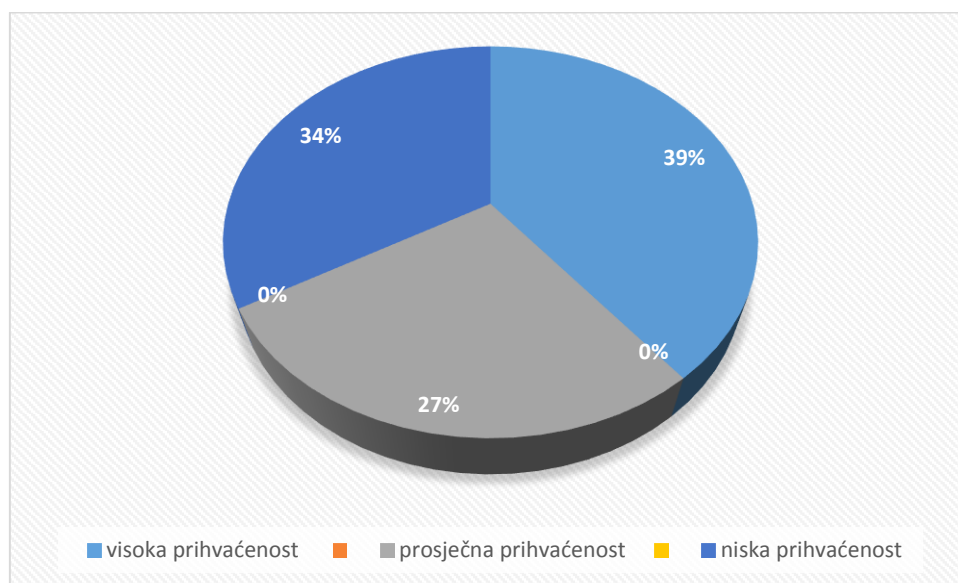
Gledajući mjeru prihvaćenosti⁴ djecu, odnosno ispitanike možemo podijeliti u 3 skupine, a to su visoko prihvaćena djeca, prosječno prihvaćena djeca te nisko prihvaćenu djecu.

Podjela se temelji na računanju srednje vrijednosti svih dobivenih rezultata i ona iznosi 2,33, što dovodi do sljedećeg: visoko prihvaćena djeca imaju rezultat veći od 2,44, prosječno prihvaćena djeca imaju rezultat između 2,23 i 2,43 (u sredini se nalazi srednja vrijednost 2,33) te nisko prihvaćena djeca, skupina u kojoj su djeca čiji se rezultat nalazi ispod 2,22.

Kao što je prikazano u tablici, visoko prihvaćena djecu su djeca od rednog broja 1. do rednog broja 7. Najviši rezultatima djevojčica pod rednim brojem 1., koji iznosi 2,71. Uz to, vrlo je zanimljivo da se samo jedan dječak nalazi u grupi visoko prihvaćene djece. Izraženo u postotcima, u navedenoj vrtićkoj skupini visoko prihvaćene djece ima 39 %.

Zanimljivo je uočiti da su u nisko prihvaćenu djecu svrstana sva djeca muškog spola, što može biti „posljedica” njihovog agresivnog ponašanja, ili pak s druge strane, povučenog ponašanja.

Grafikon br 1. Zastupljenost (u postotcima) djece s obzirom na razinu prihvaćenosti u ovdje ispitivanoj skupini djece

U Tablici br. 1 prikazani su također rezultati ankete koju su ispunjavale odgajateljice, a koja se odnosila na fizičku i verbalnu agresivnost svakog pojedinog djeteta. Ponuđeni odgovori za procjenu koliko često se dijete ponaša agresivno (fizički i verbalno) bili su vrlo često (5), često (4), povremeno (3), rijetko (2) ili nikada (1).

⁴ rezultat dobiven omjerom ukupnog zbroja svih vrijednosti odgovora te broja ispitanice djece (isključujući ispitanika)

Visoko prihvaćeni u ovoj skupini (kao što je već navedeno, u Tablici br. 1 od redog broja 1 do 6) su 6 djevojčica i 1 dječak. Od njih 7, odgajateljice procjenjuju za 5 djevojčica da se nikada ne ponašaju agresivno, niti verbalno niti fizički. Nasuprot tome, za dječaka i jednu djevojčicu (pod rednim brojem 4) odgajateljice procjenjuju da pokazuju znakove verbalne i fizičke agresivnosti. Odgajateljice dječaka ocjenjuju kao povremeno fizički i povremeno verbalno agresivnim, dok djevojčicu ocjenjuju kao vrlo često verbalno te povremeno fizički agresivnom.

U prosječno prihvaćenu djecu uvrštavamo djecu od rednog broja 8 do rednog broja 12 (prikazano u Tablici br. 1), što je ukupno petero djece (1 djevojčica i 4 dječaka). Za djecu pod rednim brojevima 8 (djevojčica), 9 (dječak) i 12 (dječak) odgajateljice navode da nisu nikada verbalno ni fizički agresivni. Dječaci pod rednim brojem 10 i 11 ocijenjeni su od strane odgajateljica kao vrlo često verbalno agresivni te povremeno (dječak pod rednim brojem 10) i vrlo često (dječak po rednim brojem 11) agresivni.

Nisko prihvaćena djeca su djeca od rednog broja 13 do rednog broja 18, što čini ukupno šestero djece. Sva djeca u ovoj skupini su muškog spola. Dječaci pod rednim brojem 15 i 16 ocijenjeni su kao često verbalno agresivni te povremeno fizički agresivni. Dječak pod rednim brojem 13, ocijenjen je kao rijetko verbalno i povremeno fizički agresivan, a dječak pod rednim brojem 17 kao rijetko verbalno i nikada fizički agresivan.

Kao nikada verbalno i fizički agresivno dijete, odgajateljice su ocijenile dječaka pod rednim brojem 14.

Dječak koji se nalazi na posljednjem mjestu prihvaćenosti ocijenjen je kao vrlo često verbalno agresivan te rijetko fizički agresivan.

3.2. Crtani filmovi i visoko prihvaćena djeca

Tablica 2. Omiljeni crtani filmovi i likovi visoko prihvaćene djece

Visoko prihvaćena djeca - spol	Najdraži crtani film	Omiljeni lik
1. (ž)	Leteći medvjedi	----
2. (ž)	Spužva Bob	Luna
3. (m)	Miki Maus	Miki
4. (ž)	Moj mali poni	Dugajurić
5. (ž)	Spužva Bob	Patrik
6. (ž)	Moj mali poni	Fifi
7. (ž)	Doktorica Pliško	Psići iz ophodnje

Iz navedene tablice možemo vidjeti da susvi najdraži crtići visoko prihvaćene dječecrtići koji nemaju, ili imaju vrlo malu količinu nasilja. Isto tako je i s omiljenim likovima. Vrlo je bitno navesti da nijedno dijete na pitanje „Zašto ti se sviđa taj lik?” nije navelo negativno karakteristiku ili moć da osvoji svijet i sl. Jedan dječak odabrao je Miki Mause zato što je najljepši, djevojčica pod rednim brojem 4 voli svog omiljenog lika jer radi duge i juri brzo i sl.

Tablica 3. Omiljeni crtani filmovi i likovi nisko prihvaćene djece

Nisko prihvaćena djeca - spol	Najdraži crtić	Omiljeni lik
13. (m)	Rory	Munjeviti, Spiderman
14. (m)	Spužva Bob	Spužva Bob
15. (m)	Spužva Bob	Vatrogasac Sam
16. (m)	Lego Ninjago	Ank
17. (m)	Five nights at Freedy's	Foxy
18. (m)	Bayblade, Bakugan	Dan, Ginga

Za razliku od visoko prihvaćene djece, kod nisko prihvaćene djece možemo pronaći četiri crtana filma koje možemo opisati kao nasilne, a to su Lego Ninjago, Bayblade, Bakugan i Five nights at Freedy's. Iako su odabrali nasilne crtiće, većina te djece nije izabralo omiljenog lika zbog njihove moći, osim dvoje dječaka. Jedan dječak izabrao je Ank-a (glavnog lika nasilnog crtića „Avatar”) zbog toga što „taj lik posjeduje sva 4 elementa vatre” i na pitanje „Što bi napravio da imaš njegove moći?” odgovorio je da bi istukao gospodara vatre.

Drugi dječak je naveo „Five nights at Freedy's” kao svoj omiljeni crtić koji „vrlo često gleda”. Taj crtić, po mom mišljenju, nije crtić prikladan njegovoj dobi, zbog toga što sadrži mnogo nprimjerenog sadržaja (krv, seksualni sadržaj, nasilje).

4. Zaključak

Kao što je rečeno u uvodu, agresivnost je sastavni i vrlo važni dio dječjeg razvoja, i kao takav vrlo je bitan odgajateljima u radu s djecom. Vrlo je bitno poznavati uzroke agresije, koja je uvijek posljedica određenog stanja.

U istraživanju sociometrijskog stanja i učestalosti agresivnosti djeteta možemo uvidjeti kako su djeca koja nikada nisu bila agresivna, svrstana u visoko prihvaćenu djecu. No i ovdje, u ovom ispitanom uzorku, postoje iznimke, kao što je djevojčica koja je vrlo često verbalno i povremeno fizički agresivna. Usprkos tome, djevojčica je visoko prihvaćena u skupini.

Gledamo li nisko prihvaćenu djecu, možemo uočiti samo tri agresivnija dječaka od ostalih. Bitno je naglastiti da dječak koji je vrlo često verbalno agresivan, a rijetko fizički, ima najniži rezultat u ovdje ispitanj skupini. Pogledamo li procjene odgajateljica koliko je često agresivan (fizički i verbalno) možemo primjetiti da je jednako često verbalno, a manje često fizički agresivan od djevojčice koja pripada visoko prihvaćenoj djeci. Rezultati ovog istraživanja vrlo su slični istraživanju Coia i sur. (1991) u kojem tvrde kako agresivno ponašanje nije toliko povezano s odbacivanjem i socijalnom izolacijom u predškolskoj dobi, upravo zbog sličnosti količine fizičke i verbalne kod visoko prihvaćenog i nisko prihvaćenog djeteta.

Gledamo li omiljene crtane filmove visoko prihvaćene djece i nisko prihvaćene djece, možemo vidjeti razliku u količini nasilja u njima. Omiljeni crtići visoko prihvaćene djece nemaju, ili imaju vrlo rijetko prikazane scene nasilja. Osim toga, visoko prihvaćena dječanavela nijednu negativnu karakteristiku njihovog lika (u smislu nasilja).

S druge strane, nisko prihvaćena djeca su nabrojala četiri crtana filma u kojima su vrlo često prikazane scene borbe te se likovima (negativnim) nanosi bol kako bi se ostvarila pravda. Iako, i ovdje možemo pronaći iznimke. Tako je, na primjer, jedan dječak za svog omiljenog lika odabrao vatrogasca Sam-a, kako bi spašavao svijet.

Za daljnje korake u ovom istraživanju, potrebno je ispitati veći uzorak i utvrditi postoji li povezanost između prihvaćenosti od strane vršnjaka, agresivnosti i gledanja nasilnih crtanih filmova.

5. Literatura

- Haug-Schnabel, G. (1997.). *Agresivnost u dječjem vrtiću: razumijevanje i savladavanje problema*. Zagreb : Educa.
- Mikić, K. (2001). *Film u nastavi medijske kulture* . Zagreb: Educa.
- Mikić, K. (2002). Uloga medija u životu djeteta do desete godine starosti. *Zbornik Učiteljske akademije*, str. 151-162.
- Moreno, J. (1962). *Osnovi sociometrije*. Beograd: Savremena škola.
- Rajhvajn, L. (2004). *Povezanost agresivnosti i sociometrijskog statusa srednjoškolaca - diplomski rad*. Zagreb: Filozofski fakultet.
- Sokač, A. (2014). Čimbenici koji utječu na rizično ponašanje djece i mladih. *Educatio biologiae*, str. 117-124.
- Vasta, R., Haith, M. M., & Miller, S. A. (2005). *Dječja psihologija*. Zagreb : Naklada Slap.

6. Prilozi

6. 1. Prilog 1. Sociometrija

Ime djeteta

Dob djeteta

1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			
11.			
12.			
13.			
14.			

15.			
16.			
17.			
18.			

6. 2. Prilog 2. Pitanja za intervju s djecom

Koji crtić najviše voliš gledati?

Koji ti je lik iz crtića najomiljeniji?

Zašto ti je taj lik najomiljeniji?

Što bi ti napravio/la da imaš moći svog omiljenog junaka?

6.3. Prilog 3. Anketa za odgajateljice

Anketa za verbalnu i fizičku agresiju

_____ (ime i prezime djeteta) je:

1. Verbalno agresivan (zaokružiti koliko često):

- a) vrlo često
- b) često
- c) povremeno
- d) rijetko
- e) nikada

2. Fizički agresivan (zaokružiti koliko često):

- a) vrlo često
- b) često
- c) povremeno
- d) rijetko
- e) nikada